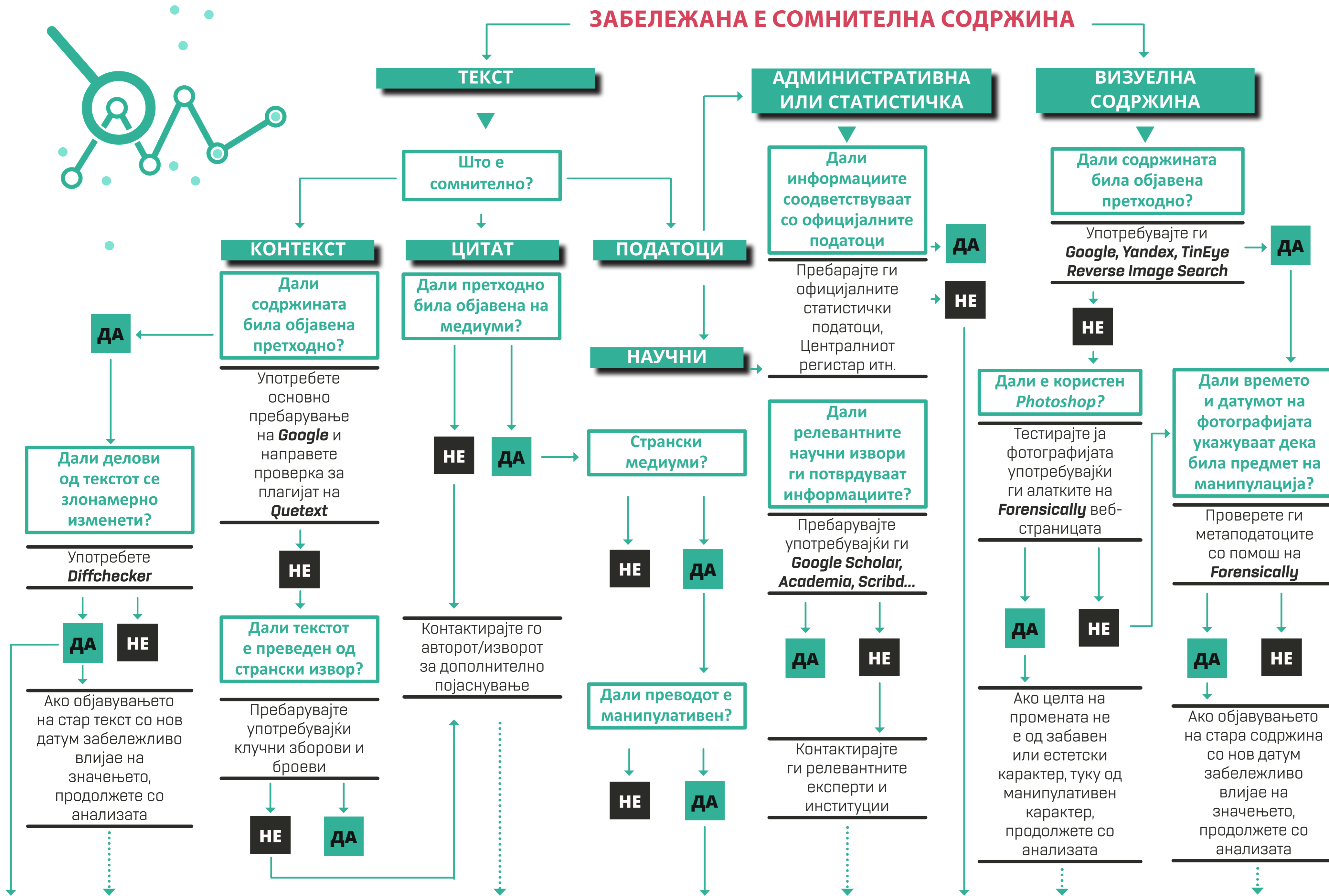

ПОТСЕТНИК ЗА ПРОВЕРКА НА ФАКТИ

ЗАБЕЛЕЖАНА Е СОМНИТЕЛНА СОДРЖИНА

1) Анализата одзема време.

Иако дезинформациите лесно се фабрикуваат, тоа не значи дека справувањето со нив е лесно. Како што гласи законот на Брандолини: „Повеќе енергија е потребна да се побијат бесмислиците отколку да се создадат.“

2) Анализата не мора да биде досадна.

Проверката на фактите е заснована на самите факти. Но, анализата на фактите не мора да биде сувопарна и стерилна, ниту пак треба да применувате сензационалистички трикови за да бидете интересни. Процесот на проверка на фактите често наликува на детективската работа и можеби е добра идеја да го прикажете истражувачкиот процес во приказната, а истовремено нарацијата да ја одржите стилска и разумна.

3) Не сè е вредно за анализа.

Процесот на барање на вистината може да биде тежок и да одзема време, но не треба да се изедначува со ситничарење. На пример, ако некој медиум погрешно известил за третата децимала на некој број или погрешно спелувал нечие презиме, без намера да ја изврти или фабрикува приказната, тогаш тоа не е вредно за анализа.

4) Барајте дупки во сопствената анализа.

Внимавајте да не бидете премногу фасцинирани од сопствената работа, без разлика колку е добра и важна. Кога ќе завршите со некоја анализа, погледнете ја од позиција на критички читател и запрашајте се кои би биле неговите/нејзините приговори или прашања. Исто така, некој ваш колега нека го прочита вашиот труд пред да биде објавен.

5) Покажете како сте стигнале до таму.

Анализата за проверка на фактите мора да биде и едукативна за читателот. Затоа, добра идеја е да се споделат употребените информации и чекори за верификација. Ако сте користеле одредени алатки или чекори, нивното споменување во текстот ќе му даде поголема длабочина и вредност.

Овој материјал може да го користите во вашата анализа. Архивирајте го целиот насобран материјал со помош на алатки како што е archive.org.

Алатки за верификација:

Текст: [Google.com](https://www.google.com), translate.google.com, scholar.google.com, [quetext.com](https://www.quetext.com), [diffchecker.com](https://www.diffchecker.com), [academia.edu](https://www.academia.edu), [scribd.com](https://www.scribd.com). Фотографи: [google.com](https://www.google.com), [yandex.com](https://www.yandex.com), [tineye.com](https://www.tineye.com), 29a.ch/photo-forensics